

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1979

BRNO 1981

die Ausfüllung der Feuerstellengrube, die aus bunt verfarbten Aschenlagen mit einem grossen Inhalt an Bruchstücken stark durchglühter Mammutknochen zusammengesetzt war. Die verfolgte Feuerstelle entstand offensichtlich durch ein wiederholtes Leeren des sich schnell anfüllenden Herdraumes. Das Objekt mit allen Zusammenhängen erbringt vor allem einen neuen Einblick auf die Ausstattung der Siedlungen von urgemeinschaftlichen Jägersgesellschaften im offenen Land. Die Fundsituationen waren auch hier jedoch durch Abrutschbewegungen von kleineren Schindeln gestört, die weiter nicht mehr umgelagert wurden und sich komplett erhielten und auch deutlicher als im mittleren Teil der Station waren. Unter den üblichen Funden /über 600 Gegenstände im Fundprotokoll/ traten Modellierungen in gebranntem Ton, drei Füsse von Tierfigürchen, der Kopf einer Frauenplastik, die eine getreue Analogie der bekannten Venus von Věstonice ist, und der Torso einer grösseren Frauenfigur aus demselben Material hervor, die beim Ausbrennen zwar gestört, aber deren ursprüngliche Form völlig deutlich ist.

DALŠÍ DOKLADY PALEOLITICKÉHO OSÍDLENÍ U PAVLOVA

/okr. Břeclav/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

S postupujícím odebráním spraše v hliníku n.p. Ingstav východně od Pavlova byly v průběhu roku 1979 sledovány hlavně stěny spodního těžebního patra, v nichž se již dříve podařilo zachytit kromě jednotlivých mamutích kostí i ojedinělé sílexy, uhlíky po dřevu a popelovité součásti ve složitém souvrství značně rozrušeném soliflukcí. Na velké ploše odkryté spraše podléhaly snadno a rychle zvětrávání, které nabývalo zvláště na hraně stěny spodního patra značně na intenzitě. Srážkové vody zde bez zábran povrchového krytu mohly vyvinout ničím nešpotované erosní síly, které vytvořily morfologicky velmi rozmanité a svérázné útvary. Nabývaly podoby od mělkých delé, přes hlubší erosní zářezy až po kaňonovité rýhy, jejichž dno leželo i přes tři metry pod povrchem. Boční stěny těchto útvarů se rozevíraly někdy jen do šířky 50 cm, ale vytvářely i široké zahlobené jámy a dokonce i typické sprašové studny. Byly přirozeně provázány též charakteristickými kulisovitými formacemi a jejich destrukcemi. Pozorování projevu eroze pod těžební stěnou s výsledky přímé splachové sedimentace poskytovalo zase široké možnosti studia procesů modelace sprašových terénů v podmínkách nezápevného povrchu bez vegetačního krytu. Získané zkušenosti jsou velmi poučné zvláště pro posuzování obdobných pochodu v období vlastního ukládání spraší, kdy podléhaly takovým změnám sillistní a nálezové vrstvy paleolitického osídlení. Při prohlídkách těchto zvláštních jevů modelace terénu byly znovu pozorovány zlomky i větší části silně navětralých a rozpadlých mamutích kostí, uhlíky a popelovité polohy. Z přemístěných zemin se podařilo dokonce též získat čtyři sílexy, z nichž jeden vykazuje rydlovitou úpravu.

Weitere Belege der paläolithischen Besiedlung bei Pavlov /Bez. Břeclav/. Bei der fortschreitenden Lössfördererung in der Lehmgrube des VEB Ingstav bei Pavlov wurden im Jahre 1979 die Prozesse der Modellierung der Lössterraine in den Bedingungen der ungestügten Oberfläche ohne Vegetationsverdeck, vör allem die tieferen Erosionseinschnitte und cañonartigen Rille mit kulissenförmigen Formationen in den Seiten studiert. Es wurden weitere Mammutknochen, durch Solifluktion gestörte Lagen einer aschigen Kulturschicht und auch vier Sílexe abgedeckt. Die gewonnenen Erfahrungen sind für die Beurteilung ähnlicher Vorgänge in der Zeit lehrreich, als derartigen Veränderungen die Fundschichten der paläolithischen Besiedlung unterlagen.

VÝZKUM PALEOLITICKÉ VRSTVY U JAROŠOVA

/okr. Uherské Hradiště/

Robert Snášil, Rudolf Procházka, Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Při úpravách terénu na odbíjenkářské hřiště v blízkosti umělého lyžařského svahu na Černé hoře /lidově Rochus/, na katastru Uherského Hradiště-Jarošova, byl bagristou zachycen v hloubce ca 3 m zlomek mamutího klu. Vedoucí lyžařského oddílu TJ Slovákcké Slavie, ing. K. Žallman, upozornil na nález pracovníky Slovákckého muzea, kteří tu bezprostředně od konce května do poloviny června provedli na ploše 25 m² zjišťovací výzkum.

Lokalita se nachází na svahu /30-35°/ přivráceném k západu nad údolní nivou řeky Moravy, v relativní výšce ca 100-120 m. Kulturní vrstva je přeplavená, druhotně přemíslená /soliflukce/ a nasedá na povrch tercierních jílu. Překryta je spraší a deluvioeolickými sedimenty.

Vrstva silná 10-20 cm obsahovala skupiny zlomků i téměř celých klů mamutu a tříštěných a štípaných dlouhých dutých kostí /doklad získávání morku/, zlomky žeber apod. Z kamenných nástrojů byly získány tři kusy; z nichž dva byly zhotoveny z rohovců a jeden z pazourku severských morén. Jeden z čepelovitých nástrojů byl nalezen v intaktní poloze s větším zlomkem klu, zbývající se nacházely ve vrstvě. Na jedné ramenní kosti mamuta byly zjištěny rýhy nepocházející snad z ohlodávání hyenami, ale podle odborného posudku jsou nejspíše stopami po kamenném nástroji. Ze všech známek vyplývá, že zkoumaná vrstva je součástí rozsáhlejšího paleolitického sídliště.

Podle četných nálezů zlomků i větších kusů klů pocházejí kosti většinou z mamutů. V osteologickém materiálu byly rozpoznány bezpečně pozůstatky čtyř kusů zvířat:

- 1/ Mammuthus primigenius - kostra /jedinec středního věku, rozhodně ne již mládě/. Převážná část rozbitých klů, úlomků lebky, horní stolička levá 3, žebra, lýtková kost, zánartní kosti, pravá lopatka a ramenní kost.
- 2/ Mammuthus primigenius /velmi mladé mládě/. Mléčný molár 2. horní, drobné kostičky.
- 3/ Caballus germanicus /Lössfern-sprašový kun/. Falangy-prstní články.
- 4/ Srstnatý nosorožec. Obratel 2A.

Kamenné artefakty řadí lokalitu do gravetienu. Kulturní a časové zařazení potvrzují i osteologické nálezy: jedná se o chladnou tundrovou faunu, i když chybí sob. Soubor je možné datovat do doby kolem 18.000 let př.n.l. /pleniglacial, tj. vrcholný weichsel-w"urm/.

Poznámky:

- 1 R. Procházka, Stopy člověka doby ledové, Slovácká jiskra XXIX, 1979, č. 26, 27.6., 4.
- 2 Geologické určení RNDr. P. Havlíček, CSc., ÚÚG Praha.
- 3 Osteologické určení RNDr. O. Fejfar, CSc., ÚÚG Praha.

Grabung der paläolithischen Schicht bei Jarošov /Bez. Uherské Hradiště/. Auf einer Fläche von 25m² wurde eine Gravettien-Siedlungsschicht untersucht, die osteologisches Material von Mammut, Pferd und Nashorn und drei Abspliss - Steinartefakte enthielt. Die zeitliche Einreihung gehört dem Pleniglacial /gipfelnder Weichsel/, d.h. der Zeit vor 18.000 Jahren v.u.Z.

OSTEOLOGICKÉ NÁLEZY Z BABIC

/okr. Uherské Hradiště/

Robert Snášíl, Slovácké muzeum Uherské Hradiště

V září 1979 předal K. Abrahám z Babic, č.d. 64, vedoucí šterkovny JZD ČSP Babice-Uhliska, Slováckému muzeu osteologické nálezy, získané při těžení písku z mrtvého ramene řeky Moravy z hloubky ca 7 m pod úroveň dnešního terénu.

Určení nálezu:

1. Mammuthus primigenius - třetí /?/ horní pravá stolička, 21 lamel
2. Srstnatý nosorožec nebo mamut - žebro
3. Equus sp. /kůň malý, event. osel/ - dvě kosti končetin

První dva druhy nálezů náleží würrmskému stadiálu, třetí je pouze subfosilního stáří /holocén/¹.

¹ Nálezy určil RNDr. O. Fejfar, CSc., ÚÚG Praha.

Osteologische Funde aus Babice /Bez. Uherské Hradiště/. Aus den Schotteransanden wurden Knochen vom Mammut, haarligem Nashorn /Würrm/ und von einem kleinen Pferd oder Esel /Holozän/ gefunden.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1979

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: doc. Dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě: závěsný zámek ze středověkého hrádku Kepkova
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné